



TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MUHARREM CANIKLI BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/63325)

Karar Tarihi: 10/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Başvuru Numarası : 2021/63325
Karar Tarihi : 10/12/2025
Üyeler : Engin YILDIRIM
Rıdvan GÜLEÇ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Metin KIRATLI

Raportör: Batuhan Salim YEŞİLKÖY

Başvurucu : Muharrem CANIKLI

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ceza infaz kurumunda barındırılma sırasında sigara içilmeyen odaya geçme talebinin reddedilmesi nedeniyle maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, olay tarihinde tutuklu olarak Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Kurum) bulunmaktadır. Kaldığı altı kişilik odada sigara içildiği iddiasıyla 4/10/2021 tarihinde sigara kullanılmayan odaya geçme talebinde bulunmuştur. Kurum yönetimi, başvurusunun oda değiştirme talebini reddetmiş; kararın gerekçesinde Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün "*COVID-19 pandemi sürecinde tedbirler*" konulu yazısında kurum içi hareketliliğin en aza indirilmesi gerektiğinin belirtildiğine vurgu yapmış ve başvurusunun oda değiştirmesini gerektirecek bir zorunluluk bulunmadığını ifade etmiştir.

3. Başvurucu, Kurum yönetiminin kararına karşı Tekirdağ 2. İnfaz Hâkimliği (İnfaz Hâkimliği) nezdinde itiraz etmiş; dilekçesinde, Kurumda birçok hükümlü ve tutuklunun yakın zamanda kaldıkları odalarda değişiklik yapıldığını, dolayısıyla talebinin reddine karar verilmesinde COVID-19 salgını kapsamında alınan tedbirlerin gerekçe gösterilmesinin makul olmadığını belirtmiştir. İnfaz Hâkimliği, başvurusunun itirazını reddetmiş; kararın gerekçesinde COVID-19 salgını kapsamında teması ve bulaş riskini en düşük seviyede tutmak için sağlık sebepleri, güvenlik zafiyeti gibi zorunlu durumlar dışında oda değişikliği taleplerinin kabul edilemeyeceğini ve başvurusunun talebinin de zorunlu durum olarak değerlendirilemeyeceğini açıklamıştır.

4. Başvurucu, İnfaz Hâkimliğinin kararına karşı itiraz etmiştir. Tekirdağ 1. Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi), İnfaz Hâkimliğinin değerlendirmesinin hukuka uygun olduğu gerekçesiyle 9/12/2021 tarihinde başvurusunun itirazını reddetmiştir.

5. Başvurucu, nihai hükmü 13/12/2021 tarihinde öğrendikten sonra 15/12/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

7. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurusunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

8. Başvurucu, sigara kullanmamasına rağmen sigara kullanılan odalarda

Başvuru Numarası : 2021/63325

Karar Tarihi : 10/12/2025

barındırılmasından ve sigara kullanılmayan odaya taşınma talebinin reddine karar verilmesinden yakınmıştır. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; Kurum yönetiminin 16/2/2022 tarihinde bazı odaları sigara kullanılmayan odalar olarak belirlediği, aynı tarihte de başvurusunun bu odalardan birine nakledilmesine karar verdiği belirtilmiş ve başvurusunun mağdur sıfatının bulunup bulunmadığına ilişkin olarak Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak kabul edilebilirlik incelemesinde bu hususların dikkate alınması gerektiğinin düşünüldüğü bildirilmiştir. Başvurucu, talebinin sonradan karşılanmasının aradan geçen süre boyunca mağduriyet yaşadığı sonucunu değiştirmedeğini belirterek Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

9. Başvuru, maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkı kapsamında incelenmiştir.

10. Her ne kadar başvuru, bireysel başvuruda bulunduktan yaklaşık iki ay sonra sigara kullanılmayan bir odaya nakledilmiş ise de aradan geçen süre zarfında sigara kullanılan bir odada kalmak zorunda kaldığından başvuruda kişi bakımından yetki yönünden sorun görülmemiştir. Bu nedenle açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

11. Başvurusunun sigara içilmeyen bir odada barındırılma talebinin reddedilmesinin ceza infaz kurumunda bulunmanın zorunlu sonucu olmanın ötesinde manevi üzüntüye yol açacağı, dolayısıyla maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkına müdahale teşkil ettiği açıktır (benzer yöndeki karar için bkz. *Abdulkadir Durmuş* [1. B.], B. No: 2018/35662, 3/11/2022, §§ 28-30). Anılan müdahalenin tütün kullanımına ilişkin mevzuat kapsamında kanuni bir temeli olduğu, ceza infaz kurumunun güvenliğinin ve disiplininin sağlanması şeklinde meşru bir amaca yönelik bulunduğu değerlendirilmiştir (*Abdulkadir Durmuş*, §§ 33-36).

12. Ceza infaz kurumunda bulunma insanın beden ve ruh sağlığından feragat edilmesini gerektirmez. Diğer bireyler gibi mahpuslar da beden ve ruh sağlıklarını koruma haklarına sahiptir. Ceza infaz kurumlarının güvenliğini ve disiplinini sağlayacak tedbirlerin alınması konusunda geniş takdir yetkileri bulursa da alınacak tedbirler tutuklu ve hükümlülerin tutulma hâlinin gerektirdiğinin ötesinde manevi üzüntüye düşmelerine veya sağlıksız şartlarda bir yaşam sürmelerine yol açmamalıdır (*Emre Sönmez* [1. B.], B. No: 2019/890, 13/1/2022, § 51; *Abdulkadir Durmuş*, § 49).

13. Anayasa Mahkemesi benzer bir başvuruda tütün mamulleri kullanımına ilişkin mevzuat incelendiğinde devletin ceza infaz kurumunda sigara içilmeyen ortam sağlanması yönünde yükümlülüğünün bulunduğunu, kapalı alanlarda tütün kullanılmamasının esas olduğunu, kapalı alanlarda havalandırma imkânı olmasının tütün kullanımına izin verilmesine yönelik istisna oluşturacağına ilişkin bir hükme yer verilmediğini, mevzuatta tütün ürünleri kullanılmasına mahsus alanlar oluşturulabilecek kurumlar arasında ceza infaz kurumlarının da sayıldığını vurgulamıştır. Anılan düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde tütün ürünlerinin kapalı alanlarda kullanılmamasının esas olduğu ancak bu kurala çeşitli yükümlülükler yerine getirilmek şartıyla sınırlamalar getirilebileceği anlaşılmıştır. Anayasa Mahkemesi bu değerlendirmeler ışığında sigara içmeyen mahpusun mevzuatın da kural olarak kabul ettiği şekilde sigara içilmeyen bir odada kalma talebinin bu odaların sınırlı sayıda olması sebebiyle reddedilmesinin öngörülen amaca ulaşmaya *elverişli* olarak kabul edilemeyeceği sonucuna ulaşmıştır (*Abdulkadir Durmuş*, §§ 45-47).

14. Somut olayda Kurum yönetimi, başvuruçunun sigara kullanılmayan odaya yerleştirilme talebini odalar arasındaki geçişlerin COVID-19 salgını kapsamında alınan tedbirlere aykırı olduğu gerekçesiyle reddetmiştir. Buna karşılık aradan yaklaşık 4 ay geçtikten sonra sigara kullanılmayan odalar oluşturulmuş ve başvuruçunun bunlardan birine geçişi sağlanmıştır. Bu noktada en başta başvuruçunun talebinin reddine karar verilirken odalar arasındaki geçişlerin COVID-19 salgını kapsamında alınan tedbirlere aykırı olduğu gerekçesine dayanılması makul görünmemektedir. Zira COVID-19 salgını kapsamında alınan tedbirlere rağmen başvuruçunun başka bir odaya nakli gerçekleştirilebilmiştir. Aradan geçen bu süre zarfında artık tedbirlerin uygulanmasına gerek olmadığına dair herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Ayrıca başvuruçunun ya da var ise sigara kullanılmayan oda ya da odalarda kalan kişilerin COVID-19 taşıyıcısı olup olmadığına bakılmaksızın talebin kategorik olarak reddine karar verilmesinin orantılı bir müdahale teşkil etmediği söylenebilir. İnfaz Hâkimliği ve Ağır Ceza Mahkemesinin kararlarında da COVID-19 salgınına rağmen tutuklu ve hükümlülere sigara kullanılmayan barınma ortamı sağlanması yönündeki düzenlemelere uygun olarak sigara kullanılmayan mahpuslar için alternatif çözümler üretildiğine ve bu kapsamda başvuruçunun talebinin karşılanması için makul bir çaba gösterildiğine dair bir tartışmaya yer verilmemiştir. Buradan hareketle yukarıda anılan karar değerlendirmeleri ve varılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum olmadığına kanaat getirilmiştir.

15. Sonuç olarak eldeki olayda başvuruçunun sigara kullanılmayan odaya geçme talebinin reddedilmesi suretiyle maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına yapılan müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyaca cevap vermediği, bu nedenle orantısız olduğu ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığı anlaşılmıştır.

16. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

17. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile miktar belirtmeksizin maddi tazminat talebinde bulunmuştur.

18. Başvuruçunun bireysel başvuruda bulduktan sonra sigara kullanılmayan bir odaya yerleştirildiği dikkate alındığında ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır.

19. Başvurucu, uğradığını iddia ettiği maddi zararlarla ilgili bilgi ve belge sunmadığından maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

Başvuru Numarası : 2021/63325
Karar Tarihi : 10/12/2025

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E.Kararın bir örneğinin bilgi için Tekirdağ 2. İnfaz Hâkimliğine (E.2021/3309, K.2021/3712), Tekirdağ 1. Ağır Ceza Mahkemesine (D.İş. 2021/2086) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.